

WERKBLAD

Grondwetspel



Grondwetsartikelen

- ☐ Het staatshoofd heeft altijd gelijk.
- ☐ De koning moet zich houden aan de wet.
- ☐ De koning benoemt de rechters.
- ☐ Bij verkiezingen telt de stem van een man zwaarder dan die van een vrouw.
- ☐ Mensen die in het land geboren zijn, kunnen eerder een baan krijgen.
- ☐ Mannen en vrouwen zijn gelijkwaardig.
- ☐ In het openbaar mag je niet praten over politiek.
- ☐ Als je het koningshuis beledigt, moet je 10 jaar de cel in.
- ☐ Op belediging van God staat de doodstraf.
- ☐ Je mag zeggen wat je vindt.
- ☐ Alleen de staat mag geweld gebruiken.
- ☐ Burgers mogen gewapende verzetsgroepen oprichten.
- ☐ Iedereen heeft het recht om een wapen te dragen.
- ☐ Alle mannen moeten op hun 18e in militaire dienst.
- ☐ Jongeren mogen meebeslissen over elk wetsvoorstel dat over jongeren gaat.
- ☐ Er is maar één partij toegestaan.
- ☐ De grondwet mag alleen veranderd worden als twee parlementen na elkaar het daarmee eens zijn.
- ☐ Kritische krantenartikelen over politiek moeten eerst goedgekeurd worden door de regering.
- ☐ Je mag schrijven wat je wilt.
- ☐ Het recht om te schrijven wat je wilt is belangrijker dan elk ander recht.
- ☐ Alleen de mensen die de staatsgodsdienst aanhangen mogen stemmen.
- ☐ Godsdienst is verboden.
- ☐ Je mag geloven wat je wilt.
- ☐ Kerk en staat hebben niets over elkaar te vertellen.
- ☐ De leden van de Senaat (Eerste Kamer) worden benoemd door universiteiten en maatschappelijke organisaties.
- ☐ Alle wetsvoorstellen moeten worden goedgekeurd door de raad van religieuze leiders.
- ☐ De koning heeft niks te zeggen.
- ☐ Het staatshoofd wordt gekozen door middel van loting.
- ☐ Alleen mannelijke kinderen van de koning mogen hem opvolgen.
- ☐ Het parlement moet zich er namens de bevolking voor inzetten dat er nooit meer oorlog komt.
- ☐ Bij verkiezingen moet je zeggen op wie je hebt gestemd.
- ☐ Alleen rijke mensen mogen stemmen.
- ☐ Iedere burger van 18 jaar of ouder mag stemmen.
- ☐ Drie keer veroordeeld worden voor hetzelfde misdrijf betekent de doodstraf.
- ☐ De doodstraf is niet toegestaan.
- ☐ De doodstraf is toegestaan.
- ☐ Alles wat je digitaal doet/zegt/schrijft wordt bewaard. De regering mag die informatie bekijken als ze denkt dat je iets hebt misdaan.
- ☐ Er is recht op privacy: je persoonlijke gegevens zijn beschermd.
- ☐ Er zijn alleen staatsscholen: de overheid bepaalt wat daar wordt geleerd.
- ☐ Iedereen mag een school oprichten.
- ☐ Op elke school moet het scheppingsverhaal uit de Bijbel worden onderwezen.
- ☐ Alle politieke partijen staan onder toezicht van de staat.
- ☐ Alle verenigingen staan onder toezicht van de staat.
- ☐ Iedereen mag een vereniging oprichten.
- ☐ Het staatshoofd kan mensen gevangen zetten en vrijlaten.
- ☐ Als blijkt dat je door invoering van een nieuwe wet in het verleden iets strafbaars hebt gedaan, kun je daar alsnog voor worden opgepakt.
- ☐ Je kunt alleen gestraft worden voor iets dat volgens de wet verboden is.
- ☐ Je mag niet in het openbaar dingen vertellen over iemand die niet waar zijn.
- ☐ Het staatshoofd moet minstens 35 jaar oud zijn.
- ☐ Alle bedrijven, banken en fabrieken zijn eigendom van de staat.

ANTWOORDMODEL

Grondwetspel



Hieronder staan alleen de artikelen die in de huidige Grondwet staan, of die, als er een * bij staat, ooit zo in de grondwet hebben gestaan maar inmiddels zijn geschrapt of aangepast.

Het staatshoofd heeft altijd gelijk.*

Dit is een vrije interpretatie van het feit dat de koning in 1815 nog heel veel macht had ten opzichte van het parlement; hij kon het parlement omzeilen als hij dat wilde.

De koning moet zich houden aan de wet.

Je kunt erover discussiëren of dit vroeger ook gold. Het gaat er hier in elk geval om dat de koning als staatshoofd niet zomaar de wet kan overtreden. Hij staat niet boven de wet. Bij dit artikel kunt u de leerlingen vragen wat zij denken dat dit artikel inhoudt.

Mannen en vrouwen zijn gelijkwaardig

Vrije interpretatie van Artikel 1: Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht, handicap, seksuele gerichtheid of op welke grond dan ook, is niet toegestaan.

Je mag zeggen wat je vindt.

Dit staat niet letterlijk in de Nederlandse Grondwet. Het is wel al sinds 1815 verankerd in het artikel over vrijheid van drukpers.

Alleen de staat mag geweld gebruiken

In Nederland heeft de overheid het alleenrecht om geweld te gebruiken: het geweldsmonopolie. Het staat niet in de Grondwet omdat het niet zozeer een grondrecht van burgers of overheid is, maar eerder een principiële keuze. Vraag de leerlingen hoe zij dit artikel opvatten, of laat hen discussiëren over hoever de staat mag gaan bij gebruik van geweld.

Alle mannen moeten op hun 18e in militaire dienst.*

In 1995 werd de dienstplicht grondwettelijk opgeschoort. Bij de herziening van 1922 werd het al mogelijk om te weigeren op basis van gewetensbezwaren. U kunt hier discussiëren over het feit dat alleen mannen in dienst moesten.

De Grondwet mag alleen veranderd worden als twee parlementen het daarmee eens zijn.

De procedure voor herziening van de Grondwet is vastgelegd in de grondwet zelf. Als dat niet zo zou zijn, zou de Grondwet wel heel gemakkelijk aangepast kunnen worden.

Je mag schrijven wat je wilt.

Zie uitleg bij 'je mag zeggen wat je vindt'. U kunt hier discussiëren of 'zeggen wat je vindt' hetzelfde is als 'schrijven wat je wilt'.

Kerk en staat hebben niets over elkaar te vertellen.

Dit is de scheiding tussen kerk en staat. Net als het geweldsmonopolie staat die niet expliciet in de Nederlandse grondwet, maar het is net zo'n fundamenteel principe.

Alleen mannelijke kinderen van de koning mogen hem opvolgen.*

Dit gold voor zover één van de nakomelingen een man was. Waren er uitsluitend dochters, dan was de oudste van hen de troonopvolger. Dit is in 1983 aangepast: nu is altijd de eerstgeborene de troonopvolger.

Alleen rijke mensen mogen stemmen.*

Van 1848 tot 1917 bestond er in Nederland censuskiesrecht: je had kiesrecht als je een bepaald bedrag aan belasting betaalde. Overigens mochten vrouwen tot 1919 überhaupt niet stemmen.

Iedere burger van 18 jaar of ouder mag stemmen.

In 1919 werd het algemeen kiesrecht ook voor vrouwen ingevoerd en in 1971 werd de leeftijdsgrens (die eerst 25 was, toen 23 en later 21) verder verlaagd naar 18 jaar.

De doodstraf is niet toegestaan.

Bij de Grondwetsherziening van 1983 werd een verbod tot het opleggen van de doodstraf toegevoegd. Behalve bij de bijzondere rechtspleging na WOII,

is in Nederland overigens sinds 1860 niemand meer ter dood veroordeeld. De doodstraf werd eind 19e eeuw al uit het wetboek van strafrecht gehaald.

De doodstraf is toegestaan.*

Dit heeft in Nederland niet in de Grondwet, maar in het Wetboek van Strafrecht gestaan. Leerlingen met dit artikel in hun grondwet, kunt u laten discussiëren met leerlingen die het vorige artikel in hun top 10 hebben.

Er is recht op privacy: je persoonlijke gegevens zijn beschermd.

In de grondwet staat dat er wetten moeten zijn om bescherming van persoonsgegevens te regelen. Het recht op bescherming van persoonlijke levenssfeer en lichamelijke integriteit werd in 1983 toegevoegd.

Iedereen mag een school oprichten.

Vrije interpretatie van het artikel dat regelt dat bijzonder onderwijs evenveel geld krijgt van de overheid als openbaar onderwijs.

Iedereen mag een vereniging oprichten.

Artikel 8 gaat over vrijheid van vereniging en vergadering. Toegevoegd in 1848.

Je kunt alleen gestraft worden voor iets dat volgens de wet verboden is.

Artikel 16: Geen feit is strafbaar dan uit kracht van een daaraan voorafgegane wettelijke strafbepaling. Als je iets doet dat pas later strafbaar wordt, kun je daar niet voor worden vervolgd. Dat zou willekeur in de hand werken.

Je mag geloven wat je wilt.

In Nederland heeft iedereen vrijheid van godsdienst en levensovertuiging. Dat houdt in dat je in Nederland alles mag geloven en dat je dit aan iedereen mag laten zien, bijvoorbeeld in je kleding of je gebruiken.